

O SVĚTOVÉ SITUACI

Rudolf Steiner

Dotaz na politickou situaci r. 1922, po 1. světové válce. "Myslí to Anglie poctivě s Německem, nebo je pouze nastrčena?

Usiluje Anglie a Francie společně o zničení Německa, když Francie ničí Německo reparacemi a na druhé straně (anglické) stojí velkokapitalisté? A podobně Rusko. Z jedné strany je známo, že Německo s Ruskem uzavřelo hospodářskou smlouvu, z druhé strany rovněž Francie uzavřela s Ruskem hospodářskou smlouvu. Chce tím Francie německou smlouvu zhatit?"

R. Steiner: V současnosti je rozumnější mluvit o problematice vědecké než o politické. Politické záležitosti, jak jste se jich dotkli, v podstatě vzato nikam nevedou. Dnešní politikové vlastně ani nevědí, co by měli vzhledem k budoucnu podniknout. A tak vše, co se dnes v politice děje, je jaksi výsledkem strachu politiků z budoucnosti.

Anglie se dnes např. nemůže rozhodnout k odloučení od Francie. To tkví ve všeobecném mínění, že sliby a úmluvy se mají dodržovat. Nakolik je taková zásada míněna upřímně, je věc jiná, s objektivním stavem věcí nesouvisející. To je věc subjektivní morálky jednotlivců, zda jsou či nejsou upřímní. Zkrátka, ve veřejném mínění vládne zásada, že úmluvy se mají dodržovat, že se musí hrát fair play. A tak anglická politika stojí na stanovisku, že od staré dohody nelze odstoupit. Na druhé straně však taková zásada odporuje smyslu a podstatě každého válečného konfliktu. Nuže, proč byl vlastně uskutečněn?

Tento válečný podnik (*1. světová válka*) měl za cíl soustředit postupně veškerou výrobní potenci na západ. Produkci východu a střední Evropy měl potlačit tak, aby byly pouze oblastí odbytovou. Těm na západě se východní produkce jevila příliš rozvinutou a prostěji takovou nechtěli mít.

Dnes však v Anglii panuje mínění, že bude-li poražené Německo příliš zdeptáno, nemůže být pro Anglii ani odbytíštěm. Její spojenec

Francie, která pocítuje nedostatek vlastní finanční síly (kapitálu), chce však z Německa stůj co stůj ještě něco vyždímat. Následkem toho sedí Anglie na dvou židlích a pendluje jaksi sem a tam. Zdá-li se příslušným politikům, že již Německo příliš zatížili, udělají pro změnu nějaký ten ústupek, aby mu poněkud ulehčili.

Naproti tomu v Orientu stojí zájmy Francie a Anglie příkře proti sobě. Anglie, ve snaze ovládnout svět, usiluje o zatlačení Turků. Upřímnost proklamace, že bere v ochranu křesťany, ač to skutečně činí, není třeba zkoumat. Francie nepřikládá ochraně křesťanů nijakou váhu a podporuje Turky, neboť usiluje o návratnost svých tamějších investic.

Nuže, v Orientu stojí obě mocnosti proti sobě, zatímco v Evropě jsou spojenci. Velká politika je dnes naprosto chaotická!

Zejména v Anglii se projevuje to, oč vlastně jde. V Anglii nyní probíhá veřejná polemika o tom, zda Lloyd George má či nemá odejít z politického života, Čím to, že člověk, předkládající světu tolik duchaplných slov, má takové obtíže, aby se udržel? Protože za ním nestojí dostatečně velká strana! A přece ho nelze dost dobře nahradit. Jiný ministr by byl rovněž brzy sesazen. Bere se tedy zavděk L. Georgerem.

Není dorostu, není nových osobností! Všude chtějí někoho, kdo již něčím byl, kdo je znám, bez ohledu na to, zda něčemu rozumí či nerozumí, zda něco umí, je-li vůbec schopen prohlédnout realitu, skutečné poměry. Zkrátka, noví lidé se nahoru dostat nemohou. Schopnost rozeznat, zda někdo něčemu vůbec rozumí, se prostě vytratila. Na významných místech tedy sedí lidé staří, kteří o přítomné realitě nic nevědí. Lze říci, že je zcela lhostejné, ke které straně kdo patří a která strana má právě vůdčí postavení. Každým dnem je stále patrnější, jak lidé prostě nevědí, co se má vlastně dít. A tak diskutovat o tom, zda by bylo lepší, kdyby Anglie, Francie či Turecko udělaly raději to či ono, je v podstatě planá řeč. Ať zastáváme jakékoliv stanovisko, za daných okolností to nemůže přinést nijaký užitek.

Vezměme například poměry těchto dní. Německo v poslední době trpí devizovými spekulacemi. Již i školáci dělají do deviz, jež si dnes koupí za 50 marek, aby za ně zítra získali 75 marek. Takovými spekulacemi lze nesmírně mnoho vydělat. Vláda tedy vyhlásila

nouzový zákon proti spekulacím, aby je měla pod kontrolou. Předpokládejme, že jsou vládní orgány natolik schopné, čemuž moc nevěřím, že skutečně obchod s devizami omezí. Co bude následovat? Vznikne obrovská diference mezi cenami potravin a jiných životně důležitých věcí a kupní silou lidí! 1 cigareta stojí dnes např. 7 marek. Za tu cenu se cigarety skutečně kupují, neboť je tu spekulace s devizami. Staří lidé si takovou cigaretu koupit nemohou, mladí spekulanti ovšem ano. Jakmile tyto spekulace přestanou, v následujících dnech a týdnech si cigarety nebude moci koupit nikdo. Výrobcům nezbude než snížit cenu, ale také stlačit dolů mzdy dělníků, čímž sníží jejich kupní sílu atd., atd. Vše, co se tu podniká, dělá se jen s ohledem k nejbližší chvíli. Lidé nejsou s to vidět dál než jen k tomu nejbližšímu. Takto však nelze přijít k žádnému rozumnému výsledku a jedna krize musí následovat za druhou. Z následného chaosu pak nelze vybřednout s lidmi, kteří jej přivodili!

Lze říci, že víc toho vědí přece jen ti, kteří stojí proti Evropanům - Japonci, Turci atp. Ti aspoň chtějí prosadit vlastní kulturu! Žel, jenom Evropanům je jejich kultura lhostejná. Před několika dny např. pronesl L. George řeč. Chcete-li její obsah naznačit obrazně a vezmete k tomu něco slámy, v níž tu a tam uvízlo nějaké zrnko, tu podobenství nemůže skutečnost vystihnout. Ta sláma musí být vymláčena do posledního zrnka! Teprve pak bude obraz příléhavý. Řece však nelze popřít, že šlo o nejdůležitější řeč státníka posledních dnů. Ač v ní nebylo nic, co by mělo hlavu a patu, přece v ní byla cítit "pěst"! Řečník sice nebil pěstí o stůl, ale ta pěst tam přece byla. V té pěstí něco je, v těch slovech však nebylo nic. Taková je realita!

Ve skutečnosti záleží jen na tom, aby tu vždy byli lidé, kteří něčemu rozumějí, v daných poměrech se vyznají, neboť vycházejí z reality a nejednají bez ohledu na ni. Schopné jedince je však třeba nejdříve vychovat a pak jim dát příležitost. Se starými frázemi však taková výchova není možná. Čtete-li dnes např. noviny, může vám být snad sympatické, že mluví právě za tu vaši stranu. Avšak to, co se zde prezentuje, nemá pro realitu nijakou hodnotu. Zkrátka, dnes už nikdo nic pořádného neví!

Máme-li se věnovat něčemu užitečnému, musíme hledat cesty k

výchově nových rozumných lidí. To je to jediné, oč má smysl usilovat! Kdo to myslí s lidstvem upřímně a poctivě, musí si říci: vše záleží na výchově, na získání inteligentních osobností, jež by opět porozuměly světu, které by dovedly reálně myslet! Zmíněný L. George je snad mezi ostatními dnešními politiky nejzdatnější, jenže nikdy neměl nijakou myšlenku. A právě na tom staví. Tak může úspěšně manévrovat tím či oním směrem a mluvit v podstatě samé hlouposti. Kdyby nakrásně nějakou myšlenku přece jen vyslovil, tu by Unionistická konzervativní či Labour party alespoň věděly, jak s ním na tom vlastně jsou.

Jeho umění spočívá právě v tom, že to vědět nemohou. Něco takového může provozovat jen díky tomu, že sám v podstatě neví, jak na tom je. Lidé jako on se přirozeně domnívají, že mluví o konkrétní skutečnosti, aniž jsou s to si uvědomit, že mluví jaksi mimo ni. Ještě před dvěma, třemi lety bylo možno říci: musí se udělat to či ono, dřív než bude pozdě. Dnes ovšem již pozdě je! Dnes můžeme uzavírat smlouvy, jaké a kolik jen chcete - mezi Německem a Ruskem, Ruskem a Tureckem atp. - nic z toho však již nemůže vzejít. Neboť tu přece nezáleží na uzavírání smluv, ale na rozvinutí zdravého hospodářského života.

Vezměme např. Stinnetův koncem. Stinnet se vzmohl šikovným hospodařením s devizami a jeví se proto z hospodářského hlediska jako úspěšný podnikatel. Avšak veškeré jeho podnikání jsou pouhopouhé spekulace! Co se v celkovém hospodářském životě změní tím, že jedni zítra pozbudou i tu trochu peněz, co včera měli, a druhí, co šikovně spekulovali, získají dvojnásobek? Co reálného vytvoříme úspěšnou spekulací s penězi? Co nového tím ve světě vznikne?

Obchodováním s penězi nedosáhneme víc, než že snad získáme peníze bez tvořivého myšlení, bez tvořivé práce. Budou-li takto uvažovat všichni, pak se vše musí ovšem zhroutit!

Jel jsem nedávno ve Vídni taxíkem. Cesta dva a půl kilometru dlouhá mě stála 3 600 šilinků. Dnes už by stála 36 tisíc. Co to děláme? Stojí-li jízda 36 tisíc, pak musíme tisknout pětisetšesticové bankovky. Bude-li stát jízda 360 tisíc, budeme muset tisknout bankovky milionové. Co jsme tím změnili? O něco takového přece nelze stát!

Nuže, vše záleží na tom, aby lidé konečně pochopili, že je nutné o světě něco vědět, že je nutné svět poznat, světu porozumět. S tím

ovšem musíme začít již ve školní lavici. To je víc než naléhavé!

Čemu se však dnes ve škole děti učí?

Příklad z učebnice: *“Jeden člověk má $85 + 2/12$ let, druhý $18 + 7/12$ let, třetí $16 + 1/12$ let. Kolik let mají dohromady?”* Děti musí vypočítat 120 let!

A já se, pánové, ptám: co znamená oněch 120 let? Co to ve světě znamená? Které z dětí se alespoň jednou v životě dostane do situace, v níž mu takové počty budou užitečné? Takové počítání je zcela bezpodstatné a děti musí svůj rozum bohužel namáhat jen k tomu, aby vypočítaly takové nesmysly!